

podje do krasnega šotora, kateri je stal na severnem koncu „paradeplatza“, in pod katerem se je zdaj pričela vojaška sv. maša. Glavne dele sv. opravila odlikoval je gromoviti strel; godba pak je svirala navadno vojaško mašno pesem. Po skončani sv. maši so visoki poveljniki zasedeli zopet čile vrance, potem so zbrana kardela, v katerih so bile razun mornarstva zastopane menda vse verste avstrijske vojske, in tudi obnemogli (invalidi), defilirali mimo odličnega cesarjevega spremstva; — s tem pa je bila tudi vojaška slovesnost sklenjena. (Dalje prihodnjic.)

Šolsko obzorje.

Iz Gorice. Od 5. do 13. maja je bilo tu učiteljsko spraševanje, oglasilo se je 30 spraševancev, izmed katerih jih je nekaj med spraševanjem izstopilo.

Iz pedagogike so bila ta-la vprašanja: 1. Was sind hypothetische Schlüsse? Wann sind sie richtig, wann sind sie falsch? Beispiele sind anzuführen. 2. Was versteht man unter analytischer was unter synthetischer Methode? 3. Wie soll die Grammatik in der Volksschule gelehrt werden?

Iz slovenščine: 1. Samostalnikov rodilnik v edn., dvoj.; družilnik pa v množ. skazano v prostih stavkih. 2. Stopnjevanje in dotična splošna pravila pridevnikov: lep, gerd, koristen, mlad, sladek, čist, drag. 3. Razlika med deset, deseti, a, o; desetič; deseteri, deseteren, desetina, desetica, desetak, desetnik. 4. Pojasnjevanje svojivnikov ali komu je lastiti dejanje (čegavo je v stavkih a) sodim ga po svojih delih, b) sodim ga po njegovih delih, c) sodim ga po njunih delih, njenih delih, najnih, vajnih, njegovih delih. 5. Popraviti bilo bi to-le učencu: »Pomedi na tistemu kraju, ker niso zarasčene tla. Teci in reci strici, da naj bi delal, namesto pohajati. Ob kakšni uri greš jutri plavati? Dva lepa okna sta v našem poslopju. Kar je kupljeno, ne zaverzi. Jutri bom porekel možam, da ne začnejo kupiti oguleno in ponošeno blago. Ni pij iz tekočo vodo. Tečemu zajcu ni mogoče pot zapreti. Dojdočim pastirjam pripovejte dogodbo snidših se človekov. Pomni tole: prvo na naredi slabo nobenemu, drugo ne pojdi v slabe tovaršije. 6. Zdajnik dovršnikov in nedoveršnikov, prihodnik doveršnikov in nedoveršnikov kakor se rabita. 7. Potrebneemu prosilcu premožni ne odreka obilnega daru. Predrugčiti. 8. Poljedelec spomladi in jeseni. Konj, kokoš, oreh, drevo (kako), vozovlak, vozovlek.

Iz številjenja: 1. Letnina nekega je 954 gl., koliko mu pride na 7 mescov, 22 dni. (Rešiti je po laški praktiki z občnimi in desetinskimi delinami.) 2. Po koliko % moramo naložiti svoto 2280 gl., da jo v $\frac{3}{4}$ leta pomnožimo za $\frac{1}{40}$? 3. Valjcasta posoda meri v primeru 0.5 metr., v njej stoji voda 0.45 metr. na visoko, potopivši v njo kamen nepravilne podobe (neobtesan) se voda vzdigne za 0.32 metr., kolika je telesnina kamena? 4. Koliko vaganov moke derži molarica 3' globoka, 5' dolga, $2\frac{1}{2}'$ široka, ako je 1 vagan 1.95 kočnišk.? 5. Razviti je način delitve z dvocifernim delivcem (divizorjem) in s štircifernim deljencem (s celimi števili).

Iz nemščine: 1. Imenovalnik množine po različnih končnicah in to zadevalna splošna pravila. 2. Rodilnik. Katera besedna plemena se derzé z njim. Nekoliko primerov po tem. 3. Müssen, wollen (sama in z nedoločnikom), laufen, gehen, danken, begehren, anfangen in befürworten v preteklem času, po katerem

vodilu? 4. Raba prejšnjega in prejšnjega časa (poleg 2 primerkov). 5. Der Hirt weidet. Naj prej izobražen, potem podredjeni stavek, na zadnje imenovanje posameznih članov. 6. Učitelj 1. teden v 1. razrednici. Prosto.

V goriski izobraževalnici za učitelje je učni jezik za Slovence slovenski, za Lahe laški. Nemški jezik se uči kot obligatni nauk. Drugo leto bode se baje to preuredilo.

Iz Sentjerneja na Dolenskem. Binkoštno nedeljo popoldne je imel tukajšnji krajni šolski svet po dolgem počitku zopet enkrat sejo. Šola se je bila vpisala v društvo sv. Mohorja; pristopi pa tudi k slov. Matici; gospod Karol Rudež grajšček in naši šoli krajni šolski nadzornik hoče dati 50 gld.; drugo dá šolska srenja, oboje se ima plačati v petih letih. Slava! naložen denar bo donášal sad tudi poznim vnukom. Za obresti neke obligacije po ranjkemu g. župniku Rak-u se kupijo, ali knjige nedeljskim učencem — med drugimi Slomšekovo ponovilo — ali pa se nakupi risalnega orodja. Obdarovanih je bilo 260 otrok. V šolo hodi letos nad 400, za šolo vgodnih je od 6—12 leta 762; od 12—14 leta 249 in od 14—16 leta 122, tedaj 1133 otrok. Te številke so vzete iz kerstnih bukev. — Ko bi vsi v šolo hodili, kam bi jih neki djali, kako bi jih sam učil! Spomnil sem o tej stvari že večkrat pri krajnem šolskem svetu, vendar bi bil kmalu dregnil v seršenovo gnujzdo; a nekaj se je vendar sklenilo, srenja mora skerbeti za večjo drevesnico. Za drugo čakimo!

Ako je šola za ves kraj, in ima kmetovalca vsestransko poučevati, bi morala imeti čebeljak, da ni treba učitelju čebel prenašati, kakor mački mladih, dovolj prostora za vert in drevesnico in pri vsaki šoli naj bi bilo $\frac{1}{4}$ zemljišča, da bi učitelj imel po eno ali dve kravi, da bi potem zamogel poučevati šolsko mladino v vsem, kar sliši k kmetijstvu.

(Kakošna morajo biti šolska poslopja, o tem govori postava od 14. maja 1869 pod VII. »Trošek za ljudsko šolo in kako se zalaga« v §. 62 in 63 in tudi druge dotične postavbe. Več ne morejo učitelji tirjati, ako srenje iz lastnega nagiba kaj ne storé. V sedanjih okoliščinah od srenj ne pričakujemo veliko. Poznam srenjo, katera je pri stavitvi nove šole sama brez kakega vpliva napravila učitelju gospodarska poslopja, hlev i. dr. Vendar za take stvari se ne brigajo novošegni učitelji, čemu neki? Le starokopitneži, kateri vsak krajcar dvakrat pogledajo, preden ga izdajo, in kateri vedo, kako se na kmetih živi, gledajo, kako ložeje shajajo, čišljajo take reči, zato pa tudi pri njih pomanjkanje včasih poterka na vrata, a notri ne pride.)

Hoteli so tudi nekateri, da se naša šola vpiše v »Narodno Šolo«, pa vprašanje le nastane, kdo bo kaj dal. Učitelj nima dosti denarjev, da bi vse podpiral in za vse skerbel. Ko bi imel toliko denarja, kakor sem ga l. 1869. na Dunaji videl, vse bi rad storil, toda tega ni, tedaj tudi moje želje ostanejo le prazne želje.

J. Sajč, *) učitelj.

Iz Ljubljane. (Pobirki iz časnikov.) Ni davno tega, kar so se v Draždanih na Saškem posvetovali o vprašanji zastran telesnih pokoril v ljudski šoli. Vse pomenkovanje se je sukalo o tej točki: Silno neprijetno je učitelja na telesu kaznovati otroke, a to je dolžnost njegova; dasiravno na vso moč zoperna, učitelj jo pa mora spolnovati, drugače se močno pregreši nad mladostjo njemu izročeno; poslednjič ima pa tudi učitelj vso pravico, to storiti, ker on starše namestuje; a te pravice naj se učitelj poslužuje le v pravi meri in brez vsakere naglosti. Veliko število je bilo zbranih, a le enega ni bilo, kateri bi se bil potegoval za to, naj se odpravi telesno pokorilo. Nekateri so še celó rekli,

*) Za obljubljeno prosimo, nam ni nihče pisal.

ali je mogoče, da bi se kje najdel kakošen praktičen in skušen učitelj, kateri bi to prepovedoval, in rekli so, ako je kateri navzočnih zoper telesna pokorila, naj pa pové, kateri strahovalni pripomočki naj bi se rabili namesto telesnih pokoril. —

Pripoveduje se tudi, da so pred nekaj časa na Angležkem v soli, katera se je slovesno pričela, brali šolske postave, ko pa pridejo do odstavka: »Telesna pokorila so prepovedana«, so otroci tako zavriskali, da so se navzočni učitelji in predniki in vladni zastopniki na stran obrnili ter rekli: »Ti capci ne zaslužijo drugega, nego s šibo kaznovani biti«. Komaj je minulo četert leta, so šibo zopet vpeljali. Tako je drugod, — ko se enkrat prepričajo, da ne gre drugače, pa postavo prenaréde; pri nas smo pa že prišli do tiste stopnje, na kateri se učitelji bolj bojé učencev, kakor učenci učiteljev.

Imamo društvo z naslovom: Društvo zoper terpinčenje žival, zakaj bi se tudi ne napravilo društvo zoper terpinčenje učiteljev po hudobnih otrocih. Kaj učitelji terpé od takih otrok, to vé le tisti, kdor si sam skuša, in ako taki otroci ne napredujejo, krivi so le učitelji. (!)

— Minister Stremayr je razposlal okrožnico deželnim načelnikom o zadevi odstavljenega šolskega nadzornika Bobies-a, v kateri pravi: Nedavni odpust nekega okrajnega šolskega nadzornika dal je povod k agitacijam in demonstracijam, na katere moram . . . opozoriti, ker se mi v interesu discipline, javne službe, kakor pojedinih soudov učiteljstva samega potrebno zdi, onim z vso odločnostjo nasprotovati. Bil je oni šolski nadzornik odstranjen, ker se je pri javni izjavi predstavljal, ki nij samo pravno veljavnost ene mojih naredeb ometavala, nego naravnost k nepokorščini proti njej spodbujala. . . . Ker je moja neovergljiva dolžnost, da ne pustim take zanikernosti v disciplini vkoreniti se, bil sem prisiljen, krepko delati, celo neodvisne od vprašanja, ki je postalo predmet one neopravičene kritike. . . . Vprašanje verskih vaj je že odločeno po z državnim zborom zedinjenjem ustavnega zakona. Niti besede teh zakonov, niti njih iz obravnav državnega zbora govoreči duh daje o tem dvombe, da je bil dobro preudarjen sklep postavodajstva, ne odločiti se za brezkonfosijske šole, versko odgojo mladine ne kot šoli tuje, le kot notranjo cerkveno zadevo izreči, nego naredbe upeljati, ki dajo poročstvo za to, da sicer šola ne bi več bila pod višjim vodstvom cerkvenih uradov in se pouk v svetnih predmetih vsakemu cerkvenemu uplivu odtegne, da pa veronauk in verske vaje pod višjim vodstvom konfesijonelnih organov in pod najvišjim nadzorništvom države delajo dopolnilni del poduka in odgojstva na javnih ljudskih in srednjih solah. . . . Zapovedano nadzorovanje šolske mladine pri pobožnih vajah po učiteljih ne more biti za te kot verska vaja, nego le izpolnovanje dolžnosti, disciplino, kakor pri drugih zbiranjih mladine, vzdrževati.

(„Nar.“)

— (Mariborski Lehrerverein.) Deželni namestnik v Gradcu je v smislu §. 24 in 25 postave od 15. novembra 1867 to društvo razpustil. Sklenilo je namreč protest na ministra Stremayrja zavoljo odstavljenja šolskega nadzornika Bobies-a. Pri dotični seji je profesor Schaller predsedoval; ta mož se je menda zdaj prestrašil onega sklepa proti ministru in se dá v »Grazer Zeitung« zagovarjati, da on (Schaller) se nij niti pri debati udeležil niti glasoval. Stremayr-jev ukaz je hitro pobral korajžo učiteljem.

(„Nar.“)

— (»Laib. Schulzeitung« v odgovor.) Glejte no! Učiteljski liberalni polož je vendar pokazal roge, a ne ministru Stremajerju — se vé, to bi ne bilo varno — kako bi se dalje mogel ponášati s svojo lojalnostjo — timveč: »Uč. Tovarišu« in podpislanemu vredniku, katerega imenuje »Generalministrant«,

„hartgesottenen Messner«, list pa »Messnerblättchen«. S tem je dokazal, da učitelji postavno ravnajo, ko se repencijo proti ministru, in da je potreba verske vaje odpraviti.

Da zna »Schulzeitung« dobro zmerjati, in **suovo** pisati, tako da je v tem nihče ne prekosi, to smo že poprej vedeli. — To iz novega dokazati, je bilo odveč. — Akoravno ima pa ta polž v Ljubljani čisto ugodna tla in ni zanj naj manjše nevarnosti, ako zmerja in zabavlja, vendar je pa pokazal strahopetnež le dva rožička (Lt), pa se hitro odmaknil v svojo dosti zavarovano hišico — kjer ima debelo lupino in dobre varuhe. — Bo pa že treba vzeti bolj težko kládivo, da se polž ves pokaže v svoji nagoti.

— Za krajnega šolskega nadzornika ljubljanskih mestnih šol (namesto g. Lesjaka) imenovan je g. Vil Linhart.

— Ljubljanski mestni magistrat dovolil je 9 mestnim učiteljem po 50 gold. potnine k dunajski razstavi.

— Za »Narodno šolo« sta darovala gg.: Adolf Obreza iz Cirknice, 10 gold. in Janez Murnik iz Kamnika 5 gold. — Kot uda sta pristopila gg. Fr. Govekar z Iga in Gantar iz Planine in plačala vsak po 1 gold. vstopnine.

— (Zahvala.) Kranjskemu »Schulpfennig-Comité« izrekam v imenu naše šolske mladine priserčno zahvalo za darovani rusovski stroj, 40 pisank, 40 deržal in 12 svinčnikov.

Franjo Gros,
učitelj v Predostjih pri Kranju.

Listnica. G. F. L. na S. pod L.: Poslanih 1 gl. 30 kr. smo prejeli in za I. polovico t. l. vpisali, kakor ste z listnico 11. jan. t. l. obljubili.

G. N. v K.: Za Dunaj k razstavi oglasilo se je pri dež. odboru čez 30 učiteljev; sedaj prositi bi bilo že prepozno, pa vender poskusite. — g. St. v P.: Dobili in odpravili.

Vabilo na naročbo „Učiteljskega Tovariša“.

Z današnjim listom začénja „Tovariš“ drugo polovico XIII. tečaja; vse častite naše naročnike tega leta in tudi nove naročnike vljudno prosimo, da bi se naročili za drugo polovico, da se razpošiljanje ne zakásne.

„Tovariš“ si bode kakor do sedaj, tako tudi v prihodnje resno prizadeval za pravi in stalni napredek v domači šoli in sploh za tako odgojo našej mladini, ktera edino jo more osrečiti.

„Tovariš“ veljá za celo leto 2 gold. 50 kr.

„ „ „ pol leta 1 „ 30 „

Dobijo se še vsi listi „Tovariša“ od letošnjega leta.

Vredništvo in založništvo.